

ВІДГУК

офіційного опонента Лобової Ольги Володимирівни
на дисертацію Тун Лінґе

«Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних
здібностей школярів за антропологічним підходом»
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність дисертаційного дослідження Тун Лінґе зумовлена пильною увагою сучасної педагогіки до особистісного становлення школярів і успішної реалізації їх творчого потенціалу в різних видах художньої діяльності. Як справедливо зазначає авторка, у зв'язку з цим суттєва увага приділяється змісту музичної діяльності учнів та, відповідно, цілеспрямованому розвитку їхніх музичних здібностей, що потребує врахування індивідуальних музичних задатків та особистісних властивостей кожної дитини. Тож майбутні вчителі музичного мистецтва мають оволодіти теорією та практикою розкриття природних задатків і розвитку музичних здібностей школяра.

Виявлені дисертанткою суперечності засвідчують актуальність і важливість цілеспрямованого дослідження методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом, яка раніше не була предметом спеціальних наукових досліджень.

Підтвердженням своєчасності наукової розвідки є те, що дисертаційна робота виконана відповідно до комплексної наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» кафедри музичного мистецтва і хореографії факультету музичної та хореографічної освіти, що входить до плану Університету Ушинського» (реєстраційний номер 0120U002017). Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради зазначеного закладу вищої освіти (протокол № 3 від 25 жовтня 2018 року).

Відзначимо достатній ступінь обґрунтованості сформульованих у дисертації наукових положень і висновків.

Аналіз дисертації свідчить, що Тун Лінґе вельми ґрунтовно розкрила проблему підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом. Структура дисертації концептуально цілісна та містить анотацію, таблицю змісту, вступ, три розділи з висновками до них, загальні висновки, список використаних джерел (297 найменувань, з них 40 – іноземними мовами) та додатки. Повний обсяг дисертації – 238 сторінок, основний зміст викладено на 178 сторінках.

Науковий апарат дослідження сформульовано коректно та грамотно. Поставлена мета – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом – конкретизується в п'яти логічно побудованих завданнях. Для їх реалізації дисертантка використала доцільно визначений комплекс теоретичних, емпіричних, діагностичних і статистичних методів, що дозволили зробити науково обґрунтовані висновки. Визначені завдання послідовно реалізуються протягом дослідження на основі окреслених теоретико-методологічних підходів.

На виконання *першого завдання* дослідження, на основі ґрунтовного системного аналізу літератури, авторка достатньо глибоко й повно характеризує феномен музичних здібностей і специфіку його прояву в різних видах навчально-музичної діяльності. Важливим положенням дисертації є власне трактування поняття «музичні здібності», що розглядаються як цілісний, складно організований, структурно розвинений феномен, що характеризується компонентно-горизонтальному, ієрархічно-вертикальному та функціонально-діяльнісному аспектах. Відзначено, що саме на їх перетині, завдяки взаємозумовленому вдосконаленню індивідуально-психологічних властивостей і спеціальних музичних здібностей, утворюється певний фенотип музичних здібностей особистості, що позначаються на якості й результативності музично-пізнавальної, виконавської та творчої діяльності індивіду.

Відповідно до *другого завдання*, у роботі досить детально розкрито сутність і структуру підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей сучасних школярів.

Підготовка майбутніх фахівців у цьому напрямі пов'язується з формуванням у них усвідомленого ставлення до значущості оволодіння інтегровано-фаховими знаннями й умінням їх творчо й індивідуалізовано застосувати з урахуванням фенотипу музичних здібностей, особливостей пізнавальної та творчої активності кожного учня.

У п. 1.2 сформульовано ключові поняття дослідження:

- «підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів» як формування в них свідомого ставлення до оволодіння здатністю виявляти фенотип музичних здібностей школярів і забезпечувати індивідуальний вектор їх розвитку в кожного учня, спираючись на набуті фахово-інтегровані знання, досвід упровадження розвивальних методів та інноваційних технологій в умовах колективних занять музичним мистецтвом і врахування особливостей самосвідомості, стилю взаємодії та навчально-пізнавальної діяльності учнів нової генерації;

- «підготовленість майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів» як їх здатність до розвитку музичних здібностей, що реалізується у сформованій мотивації до набуття психолого-педагогічних, теоретико-музикознавчих, методичних знань і вмінь та їх інтеграції, спрямованої на ефективне розв'язання означеного завдання, розвиненій рефлексивній свідомості, налаштованості на творчу діяльність і постійне самовдосконалення щодо здійснення музичного розвитку своїх вихованців.

Відповідно до цього, у змісті підрозділу достатньо чітко та обґрунтовано виокремлено структурні компоненти підготовленості студентів до реалізації музично-розвивальної функції: мотиваційно-аксіологічний, когнітивно-фаховий, рефлексивно-прогностичний і розвивально-креативний.

Згідно з *третьім завданням* дослідження, дисертанткою обґрунтовано методологію та методику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів на засадах антропологічного підходу. Ґрунтовно й детально розкрито також сутність особистісно-розвивального, системного, здоров'язберезувального, рефлексивного та інноваційного підходів, які дисертантка визначила як провідні для успішного протікання означеного процесу.

Відповідно до зазначених підходів, у дослідженні обґрунтовано низку принципів підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів, зокрема: принципи особистісної полімотивації; налаштованості на індивідуалізовано-особистісне впровадження формуально-розвивальних завдань; цілеспрямованої реалізації оздоровчих потенцій музично-розвивальних завдань; взаємодії зі школярами із забезпеченням особистісно-психологічної підтримки; надання компенсаторно-розвивального вектору музичним завданням; спонукання до аналітично-корекційної діяльності; творчої екстраполяції власного досвіду в розвивально-педагогічну практику; багатофункціонального призначення навчального матеріалу; стимулювання пізнавальної-інтеграційної самостійності.

Значну увагу приділено детальному обґрунтуванню педагогічних умов, які сприятимуть успішному формуванню в майбутніх фахівців здатності до розвитку музичних здібностей учнів. Такими умовами дисертантка визначила:

- 1) стимулювання в студентів свідомо-умотивованого ставлення до проблеми ефективного розвитку музичних здібностей школярів;
- 2) гармонізацію традиційних та інноваційних методів і технологій у підготовці майбутніх фахівців до розвитку музичних здібностей школярів;
- 3) активізацію пошуково-пізнавальної та творчо-продуктивної діяльності, спрямованої на розвиток музичних здібностей школярів.

Безперечним позитивом дослідження є схематичне унаочнення авторських ідей в моделі методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом.

Відповідно до *четвертого завдання* дослідження, дисертантка детально розкриває критеріально-діагностичний апарат і методику оцінювання рівнів підготовленості майбутніх фахівців до розвитку музичних здібностей школярів; аналізує отримані результати констатувальної діагностики, які засвідчили, що переважна кількість студентів знаходилися на середньому (репродуктивно-наслідувальному) та низькому (початково-індиферентному) рівнях сформованості досліджуваного феномену.

Згідно з *п'ятим завданням* дослідження, в дисертації представлено ґрунтовний опис процесу експериментальної перевірки ефективності розробленої методики, що охоплював 3 етапи (констатувально-настановний; пізнавально-практичний і дослідно-творчий) і свідчить про ґрунтовність проведеної практичної роботи.

Позитивне враження справило розмаїття запропонованих дослідницею методів і технологій підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів, серед яких є і традиційні (диспути, дискусії, дидактичні ігри, рухові вправи тощо), й інноваційні («перевернуте заняття», самомоніторинг, вироблення алгоритмів індивідуалізовано-розвивального процесу, робота зі смарт-дошкою та нотно-графічними програмами, технології фасилітативної підтримки, медіа-технології тощо).

Результати контрольної діагностики дозволяють зробити висновок щодо ефективності запропонованої методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів на засадах антропологічного підходу.

Обґрунтованість сформульованих у дисертації положень забезпечується різноманітністю джерельної бази, під час опрацювання якої дисертантка продемонструвала високий рівень наукової компетентності, власне бачення досліджуваної проблеми, належну наукову й професійну етичність. Зміст дисертації суттєво доповнюють та конкретизують представлені здобувачкою додатки.

Переконливою є **наукова новизна одержаних результатів дослідження**. Найвагомим науковим здобутком Тун Лінґе є те, що в дисертації вперше науково обґрунтовано методику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним, а також здоров'язбережувальним, особистісно-розвивальним, системним, рефлексивним та інноваційним підходами; представлено авторське визначення музичних здібностей як цілісного та складно організованого феномену, який

утворюється в результаті синтезу трьох площин його прояву: компонентно-горизонтальної, ієрархічно-вертикальної та функціонально-діяльнісної; визначено сутність підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів та структурних компонентів їх підготовленості в єдності мотиваційно-аксіологічного, когнітивно-фахового, рефлексивно-прогностичного, розвивально-креативного компонентів; представлено модель підготовки студентів до розвитку музичних здібностей школярів, яка містить обґрунтовані наукові підходи та принципи їх реалізації, а саме: особистісної полімотивації; налаштованості на індивідуалізовано-особистісне впровадження формуально-розвивальних завдань в умовах колективної форми навчання; цілеспрямованої реалізації оздоровчих потенцій музично-розвивальних завдань; взаємодії зі школярами із забезпеченням особистісно-психологічної підтримки; надання компенсаторно-розвивального вектору музичним завданням; спонукання до аналітично-корекційної діяльності, творчої екстраполяції власного досвіду в розвивально-педагогічну практику; багатофункціонального призначення навчального матеріалу; стимуляції до пізнавально-інтеграційної самостійності, а також обґрунтовано *педагогічні умови* їх успішного впровадження в освітній процес: стимулювання свідомо-умотивованого ставлення до проблеми ефективного розвитку індивідуальних музичних здібностей школярів; гармонізація традиційних та інноваційних методів і технологій у підготовці майбутніх фахівців до розвитку музичних здібностей школярів; активізація пошуково-пізнавальної та творчо-продуктивної діяльності, спрямованої на розвиток музичних здібностей учнів.

Незаперечним є **практичне значення одержаних результатів дослідження**, що полягає в розробленні критеріально-діагностичного апарату й методики діагностики рівнів підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів, застосуванні пропонованої методики їх розвитку в єдності комплексу методів, наочних посібників, ігрових прийомів і технологій, спрямованих на подолання чинників гальмування природного саморозвитку співацьких навичок, ладового й метроритмового чуття, стимуляцію музично-пізнавальної, виконавської та творчої активності учнів і сприяння зміцненню їх здоров'я. Результати дослідження можуть використовуватись у процесі професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в системі післядипломної освіти, а також для фахового самовдосконалення українських і китайських фахівців.

Результати дослідження Тун Лінґе **впроваджено** в освітній процес факультету музичної та хореографічної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (акт про впровадження від 05.09.2022, №1220/24).

Достовірність результатів роботи підтверджується оприлюдненням й апробацією основних теоретичних положень та практичних результатів дослідження на 13 конференціях різних рівнів, зокрема 9 міжнародних, а також на щорічних звітних наукових конференціях аспірантів і науковців факультету музичної та хореографічної освіти Університету Ушинського (2019-2022 рр.).

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях. Основні результати дисертаційного дослідження Тун Лінґе достатньо повно і в установлені терміни відображено у 9 публікаціях авторки, серед яких 3 статті у наукових фахових виданнях України (з них 2 – у співавторстві), 1 – у зарубіжному науковому періодичному виданні, 5 праць апробаційного характеру. **Особистий внесок здобувача** в роботах, написаних у співавторстві, вважаємо достатньо вагомим.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Тун Лінґе «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом», зазначимо, що дисертація не позбавлена **окремих недоліків і дискусійних положень**. Зокрема:

1. На нашу думку, на користь дослідженню було б «звуження» та конкретизація вікової групи школярів у темі дослідження, адже учні початкової, основної та старшої школи значно відрізняються й потребують різних методичних підходів до розвитку музичних здібностей.
2. Вважаємо, що було б доцільним більш детальне розкриття можливостей застосування на уроках інших видів мистецтв, зокрема образотворчого – як важливого засобу активізації емоційності сприйняття школярами музичних творів та збагачення в них художньо-асоціативних уявлень.
3. Відповідно до мети і предмета дослідження, назву п.3.2 доречно було сформулювати як «Експериментальна перевірка методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом».
4. У загальних висновках дисертації доцільно було навести авторську трактовку ключових понять дослідження: підготовка та підготовленість майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів (які подані у змісті п.1.2).
5. Вважаємо, що для більш повного та ґрунтовного викладу авторських ідей бажано було б навести в додатках розгорнутий план чи сценарій уроку мистецтва, орієнтованого на розвиток музичних здібностей школярів.

Зазначимо, що зроблені зауваження носять рекомендаційний і дискусійний характер та не впливають на загальну високу оцінку дисертаційного дослідження.

Висновок

Отже, на підставі детального аналізу дисертації Тун Лінґе «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом» вважаємо цю наукову працю самостійним, цілісним, завершеним педагогічним дослідженням, що виконане на достатньо високому теоретико-методичному рівні та містить науково обґрунтовані теоретичні й експериментальні результати, які в сукупності є суттєвими для розвитку спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Вважаємо, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю і достовірністю, науковою і практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертанткою наукових працях, а також за оформленням дисертаційна робота «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом» відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка Тун Лінґе заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент

Підпис Лобової О.В.
засвідчую
підписи професорів
Шумко В.В. Тишенина
* 27 * 05 20 23 р.

OL

О.В. Лобова,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри дошкільної і початкової
освіти Сумського державного педагогічного
університету імені А.С. Макаренка